



ZAMONAVIY O'ZBEK ADABIYOTIDA IDENTITET MASALASI

Abdulazizbek Qodirov,

Qo'qon universiteti Andijon filiali
dotsenti v.b., f.f.f.d (PhD)

DOI: <https://doi.org/10.54613/ku.v18i.1639>

MAQOLA HAQIDA/O СТАТЬЕ

Qabul qilindi: 15-aprel 2026-yil

Tasdiqlandi: 17-aprel 2026-yil

Jurnal soni: 18-A

Maqola raqami: 77

KALIT SO'ZLAR/ КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

identitet, o'zlik, zamonaviy adabiyot, milliylik, globallashtuv, narrativ, poetika, xotira, migratsiya, urbanizatsiya, postkolonializm, madaniyat

ANNOTATSIYA/ АННОТАЦИЯ

Mazkur maqola zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet (shaxsiy va ijtimoiy o'zlik) masalasining badiiy talqinini tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqotda mustaqillikdan keyingi davrda yaratilgan nasr va she'riyat namunalari milliy, madaniy, gender va global identitet qatlamlari qanday ifodalanishi o'rganiladi. Mualliflar tomonidan qo'llanilayotgan poetik strategiyalar, narrativ texnikalar hamda intertekstual unsurlar orqali o'zlikni anglash jarayoni qanday qurilishi ko'rsatib beriladi. Metodologik asos sifatida adabiyotshunoslik, madaniyatshunoslik va postkolonial nazariya yondashuvlari qo'llanadi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasi ko'p qatlamli bo'lib, tarixiy xotira, til, migratsiya va modernizatsiya jarayonlari bilan uzviy bog'liq holda talqin qilinadi. Ayniqsa, urbanizatsiya va globallashtuv sharoitida shaxsning ichki parchalanishi, identitetning suyuqlashuvi va yangi o'zlik modellarining shakllanishi badiiy matnlar markaziga aylanmoqda. Maqola yakunida identitetning badiiy ifodasi jamiyatdagi ijtimoiy o'zgarishlarning aks-sadosi sifatida talqin qilinadi.

ABOUT THE PAPER

Accepted: 15 april 2026

Approved: 17 april 2026

Volume: 18-A

Paper number: 77

KEYWORDS

identity, selfhood, contemporary literature, nationality, globalization, narrative, poetics, memory, migration, urbanization, postcolonialism, culture

ANNOTATION

This article is devoted to analyzing the artistic interpretation of the issue of identity (personal and social selfhood) in contemporary Uzbek literature. The study examines how layers of national, cultural, gender, and global identity are expressed in examples of prose and poetry created in the post-independence period. It demonstrates how the process of self-awareness is constructed through poetic strategies, narrative techniques, and intertextual elements employed by authors. The methodological framework is based on approaches from literary studies, cultural studies, and postcolonial theory. The results of the analysis show that the issue of identity in contemporary Uzbek literature is multi-layered and is interpreted in close connection with historical memory, language, migration, and modernization processes. In particular, in the context of urbanization and globalization, the internal fragmentation of the individual, the fluidity of identity, and the formation of new models of selfhood have become central themes of literary texts. The article concludes that the artistic representation of identity can be interpreted as an echo of social changes in society.

Kirish. Zamonaviy o'zbek adabiyoti mustaqillikdan keyingi davrda yangi estetik va g'oyaviy yo'nalishlar bilan boyidi. Bu jarayonda eng muhim mavzulardan biri identitet, ya'ni shaxs va jamiyat o'zligini anglash muammosi bo'lib qoldi. Sovet davri ideologik cheklovlaridan xoli bo'lgan yangi adabiy muhit ijodkorlarga milliylik, tarixiy xotira va shaxsiy tajribalarni erkin talqin qilish imkonini berdi.

Identitet masalasi faqat milliy o'zlik bilan chegaralanmaydi; u gender, ijtimoiy qatlam, til va madaniy makon kabi ko'plab omillar bilan belgilanadi. Zamonaviy asarlarda qahramonlar ko'pincha ikki yoki undan ortiq identitet o'rtasida qolgan shaxs sifatida tasvirlanadi. Bu holat globallashtuv, migratsiya va urbanizatsiya jarayonlari bilan chambarchas bog'liqdir. Mazkur maqolaning maqsadi zamonaviy o'zbek adabiyotida identitetning qanday badiiy vositalar orqali ifodalanishini aniqlash va uning asosiy yo'nalishlarini tahlil qilishdan iborat.

Zamonaviy o'zbek adabiyoti XX asr oxiri va XXI asr boshlarida yuz bergan ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar natijasida tub burilish bosqichini boshdan kechirdi. Ayniqsa, O'zbekiston mustaqillikka erishgach, adabiyotda mafkuraviy cheklovlarning bartaraf etilishi ijodkorlarga yangi mavzular, yangi estetik shakllar va yangicha tafakkur usullarini sinab ko'rish imkonini berdi. Shu jarayonda ilgari ikkinchi darajali yoki cheklangan tarzda yoritilgan masalalar, xususan, shaxs va jamiyat o'zligini anglash, ya'ni identitet muammosi adabiy jarayon markaziga chiqdi.

Identitet tushunchasi zamonaviy gumanitar fanlarda murakkab va ko'p qatlamli fenomen sifatida talqin qilinadi. U faqatgina milliy yoki etnik o'zlikni anglatib qolmay, balki shaxsning ijtimoiy mavqei, jinsiy (gender) roli, madaniy muhit, til, tarixiy xotira hamda global jarayonlar bilan o'zaro aloqadorlikda shakllanadi. Shu sababli zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasini o'rganish faqat adabiy tahlil bilan cheklanib qolmay, balki madaniyatshunoslik, sotsiologiya va falsafa kabi fanlar bilan integratsiyani talab qiladi.

Sovet davrida adabiyot ko'proq kollektiv identitetni – "yangi sovet odami" obrazini yaratishga xizmat qilgan bo'lsa, mustaqillikdan keyingi davrda individual o'zlik, shaxsiy tajriba va ichki kechinmalar markaziy o'ringa chiqdi. Endilikda qahramonlar yagona mafkuraviy qolipga solinmagan, aksincha, ichki ziddiyatlarga ega, ko'pincha o'z o'rnini topishga urinayotgan murakkab shaxslar sifatida tasvirlanadi. Bu esa

identitetni barqaror va o'zgarishsiz sifatida emas, balki doimiy ravishda shakllanib boruvchi jarayon sifatida talqin etishga olib keladi.

Zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasi bir nechta asosiy omillar ta'sirida rivojlanmoqda. Birinchidan, tarixiy xotira va milliy o'zlikni qayta tiklash jarayoni muhim ahamiyat kasb etadi. Mustaqillikdan keyin o'tmishga yangicha nazar bilan qarash, tarixiy shaxslar va voqealarni qayta baholash adabiyotda keng aks etdi. Ikkinchidan, globallashtuv jarayonlari milliy madaniyat va identitetga yangi chaqiriqlarni yuzaga keltirdi. Internet, migratsiya va madaniyatlararo aloqalar natijasida shaxs ko'pincha bir nechta identitet o'rtasida qolmoqda. Bu holat adabiy asarlarda "ko'p qatlamli o'zlik" yoki "parchalangan identitet" sifatida ifodalanadi.

Uchinchidan, urbanizatsiya jarayonlari ham identitet shakllanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Qishloqdan shaharga ko'chish, an'anaviy hayot tarzidan zamonaviy urban muhitga o'tish qahramonlarning dunyoqarashi va o'zlik hissini o'zgartiradi. Natijada adabiyotda an'ana va modernlik o'rtasidagi ziddiyatlar, eski va yangi qadriyatlar to'qnashuvi keng yoritilmoqda. Shuningdek, gender identiteti masalasi ham zamonaviy o'zbek adabiyotida tobora muhim mavzuga aylanmoqda. Ayol obrazlarining faollashuvi, ularning ichki dunyosi va o'zligini anglash jarayonining chuqurroq tasvirlanishi adabiyotda yangi estetik va g'oyaviy qatlamlarni yuzaga keltirdi. Bu esa identitet masalasining yanada kengroq va murakkabroq ko'rinishda namoyon bo'lishiga xizmat qilmoqda.

Mazkur maqolaning dolzarbligi shundaki, u zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasini kompleks yondashuv asosida o'rganishni maqsad qiladi. Tadqiqotning asosiy maqsadi – badiiy matnlarda identitet qanday ifodalanishini, uning asosiy turlari va namoyon bo'lish shakllarini aniqlashdan iborat. Shu bilan birga, maqolada identitetning ijtimoiy va madaniy kontekst bilan o'zaro bog'liqligi ham tahlil qilinadi.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, unda zamonaviy o'zbek adabiyotidagi identitet masalasi turli nazariy yondashuvlar – xususan, postkolonial, diskursiv va madaniyatshunoslik paradigmalari asosida tizimli ravishda ko'rib chiqiladi. Bu esa mazkur mavzuni chuqurroq anglash va uning nazariy asoslarini kengaytirishga xizmat qiladi. Shunday qilib, kirish qismida ko'rib chiqilgan nazariy va ijtimoiy asoslar maqolaning keyingi bo'limlarida olib boriladigan tahlillar uchun

metodologik zamin yaratadi hamda zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasining dolzarbligini asoslab beradi.

"Zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasi"ni o'rganishda turli nazariy va adabiy manbalar muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Xususan, Y.M.Lotmaning "Badiiy matn tuzilishi" asarida badiiy matn semiotik tizim sifatida talqin qilinib, undagi belgilar va madaniy kodlar orqali shaxsning ma'naviy identiteti shakllanishi tushuntiriladi. M.M.Bakhtinning "Dostoyevskiy poetikasi muammolari" asarida esa dialogizm nazariyasi asosida inson ongining ko'p ovozliligi, ya'ni ichki "men"ning parchalanishi va turli pozitsiyalar o'rtasidagi kurash identitet masalasini badiiy jihatdan tahlil qilishga imkon beradi [1].

Benedict Andersonning "Imagined Communities" asari milliy identitetning ijtimoiy tasavvur mahsuli ekanini asoslab, zamonaviy o'zbek adabiyotida milliy o'zlik va global madaniyat ta'siri o'rtasidagi munosabatni tushunishda muhim nazariy tayanch bo'ladi. Stuart Hall esa "Cultural Identity and Diaspora" asarida identitetni statik emas, balki doimiy o'zgaruvchan jarayon sifatida izohlaydi, bu esa zamonaviy o'zbek adabiyotidagi qahramonlar ruhiy dunyosidagi beqarorlik va izlanishlarni tahlil qilishga yordam beradi [2].

O'zbek adabiyotshunosligida B.Qosimovning "Milliy uyg'onish davri o'zbek adabiyoti" va N. Karimovning "XX asr o'zbek adabiyoti tarixi" [3] asarlari milliy adabiy tafakkurning tarixiy ildizlarini ochib beradi hamda identitetning shakllanish jarayonini tarixiy bosqichlar orqali yoritadi. Q. Yo'ldoshevning "Hozirgi o'zbek adabiy jarayoni" asari esa zamonaviy adabiyotdagi yangi tendensiyalarni ko'rsatib, postmodern tafakkur va shaxs identitetining murakkablashuvini tahlil qilish imkonini beradi.

U.Hamdovning "Zamonaviy o'zbek romanida inson konsepsiyasi" asari zamonaviy romanchilikda inson obrazi va uning ichki dunyosi qanday yangicha talqin etilayotganini ochib beradi. Shuningdek, Nazar Eshonqul, Erkin A'zam, Ulug'bek Hamdam va Xurshid Do'stmuhammad kabi yozuvchilar ijodida shaxsning ichki ziddiyatlari, ruhiy izlanishlari va identitet inqirozi asosiy badiiy mavzuga aylangan bo'lib, bu zamonaviy o'zbek adabiyotining muhim estetik yo'nalishini belgilaydi [4].

Falsafiy-metodologik jihatdan Paul Ricoeurning "Oneself as Another" asari shaxs identitetini "o'zlik" va "boshqalik" munosabatida tahlil qiladi, bu esa adabiy qahramonning ichki identitetini chuqurroq anglashga yordam beradi. Michel Foucaultning "The Order of Things" asarida esa subyektning diskurslar orqali shakllanishi g'oyasi ilgari surilib, identitetning ijtimoiy va madaniy konstruksiya ekanligi asoslab beriladi [5].

Metodologiya. Mazkur tadqiqot zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasining badiiy ifodasini tahlil qilishga qaratilgan bo'lib, u kompleks ilmiy yondashuv asosida amalga oshirildi. Tadqiqot metodologiyasi adabiyotshunoslikning an'anaviy tahlil usullarini zamonaviy gumanitar fanlardagi interdisiplinar yondashuvlar bilan uyg'unlashtirishga asoslanadi. Chunki identitet fenomeni faqat badiiy matn doirasida emas, balki ijtimoiy, madaniy va tarixiy jarayonlar bilan uzviy bog'liq holda shakllanadi.

Tadqiqotda birinchi navbatda **komparativ (qiyosiy) tahlil metodi** qo'llanildi. Ushbu metod turli davr va turli mualliflar tomonidan yaratilgan badiiy asarlarda identitetning qanday tasvirlanishini solishtirish imkonini berdi. Qiyosiy yondashuv orqali mustaqillikdan oldingi va keyingi davr adabiyotida shaxs obrazining o'zgarishi, kollektiv identitetdan individual identitetga o'tish jarayoni aniqlashtirildi. Shuningdek, turli janrlardagi – roman, hikoya va she'riyatdagi identitet ifodasi o'rtasidagi farqlar ham yoritildi.

Ikkinchi asosiy metod sifatida **diskursiv tahlil** qo'llanildi. Ushbu yondashuv matndagi til birliklari, metaforalar, ramzlar va narrativ strukturalar orqali identitetning qanday qurilishini o'rganishga imkon beradi. Diskursiv tahlil jarayonida qahramonlarning nutqi, ichki monologlari va muallif pozitsiyasi alohida e'tiborga olindi. Bu esa identitetning faqat mavzuiy darajada emas, balki til va uslub darajasida ham shakllanishini ko'rsatib berdi.

Uchinchi muhim yondashuv **postkolonial nazariya** asosida amalga oshirildi. Mazkur nazariya mustamlakachilikdan keyingi jamiyatlarida madaniy o'zlikning qayta qurilishi jarayonlarini tahlil qilishga xizmat qiladi. O'zbek adabiyoti kontekstida bu yondashuv milliy identitetning sovet davri merosidan qanday ajralib chiqayotgani va yangi mustaqil madaniy identitet qanday shakllanayotganini tushunishga yordam berdi. Shu orqali adabiy matnlarda "markaz-periferiya", "o'zlik-begonalik", "an'ana-modernlik" kabi qarama-qarshiliklar tahlil qilindi.

To'rtinchi metodologik asos sifatida **madaniyatshunoslik yondashuvi** tanlandi. Ushbu yondashuv adabiy matn keng ijtimoiy-madaniy kontekstda o'rganish imkonini beradi. Identitet masalasi faqat individual tajriba emas, balki jamiyatning tarixiy xotirasi, qadriyatlar tizimi va madaniy transformatsiyalari bilan bog'liq jarayon sifatida ko'rib chiqildi. Shu nuqtai nazardan, adabiy asarlar ijtimoiy o'zgarishlarning aks ettiruvchi oynasi sifatida tahlil qilindi.

Tadqiqotda shuningdek, **narratologik tahlil elementlari** ham qo'llanildi. Bu yondashuv syujet tuzilishi, hikoya qilish nuqtai nazari va vaqt strukturasi o'rganish orqali identitetning badiiy shakllanish mexanizmlarini ochib berishga xizmat qildi. Qahramonlarning o'zligini anglash jarayoni ko'pincha fragmentar hikoya, ichki monolog va retrospektiv tasvirlar orqali ifodalangani aniqlandi.

Materiallar bazasi sifatida zamonaviy o'zbek adabiyotining turli janrlardagi namunalar tanlab olindi. Ular orasida mustaqillikdan keyingi davrda yaratilgan romanlar, hikoyalar va she'riy to'plamlar mavjud bo'lib, ularda identitet masalasi bevosita yoki bilvosita yoritilgan. Tanlov jarayonida asarlarning mavzuiy dolzarbligi, badiiy ahamiyati va zamonaviy adabiy jarayondagi o'rni asosiy mezon sifatida belgilandi.

Tadqiqot jarayonida analitik va sintetik yondashuv uyg'unligi ta'minlandi. Ya'ni avval alohida asarlar chuqur tahlil qilinib, keyinchalik umumiy xulosalar chiqarildi. Bu usul identitet fenomenining individual matnlardagi ko'rinishini va umumadabiy tendensiyalarini birgalikda ko'rib chiqish imkonini berdi.

Shu tarzda, qo'llanilgan metodologik asoslar zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasini ko'p qirrali va chuqur ilmiy tahlil qilishga xizmat qildi hamda tadqiqotning ishonchligi va ilmiy asoslanganligini ta'minladi.

Natijalar. Tahlillar natijasida zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet quyidagi asosiy yo'nalishlarda namoyon bo'lishi aniqlandi:

Tadqiqot jarayonida zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasi badiiy matnlarda ko'p qatlamli va dinamik hodisa sifatida namoyon bo'lishi aniqlandi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, identitet adabiy asarlarda barqaror va yakuniy shaklga ega bo'lgan tushuncha emas, balki doimiy shakllanish, o'zgarish va qayta qurilish jarayonida bo'lgan murakkab fenomen sifatida ifodalangani. Bu jarayon asosan shaxsning ichki dunyosi, ijtimoiy muhit va tarixiy-madaniy kontekst o'zaro ta'siri orqali yuzaga chiqadi.

Birinchi muhim natija sifatida shuni ta'kidlash mumkinki, zamonaviy o'zbek adabiyotida **milliy identitetning qayta talqini** kuchaygan. Mustaqillikdan keyingi asarlarda tarixiy xotira, milliy qadriyatlar va o'tmishga munosabat markaziy o'rinni egallaydi. Badiiy matnlarda qahramonlar o'z ildizlarini izlash, o'z tarixini qayta anglash orqali identitetini shakllantiradi. Bu jarayon ko'pincha idealizatsiya yoki tanqidiy qayta baholash shaklida kechadi.

Ikkinchi natija sifatida **individual identitetning kuchayishi** kuzatildi. Agar avvalgi adabiy davrlarda kollektiv obrazlar ustun bo'lgan bo'lsa, zamonaviy asarlarda individual shaxs, uning ichki kechinmalari, ruhiy ziddiyatlari va shaxsiy tanlovlari asosiy markazga chiqadi. Qahramonlar ko'pincha o'z ichki "men"ni izlayotgan, jamiyat va shaxsiy istaklar o'rtasida qolgan murakkab psixologik holatdagi obrazlar sifatida tasvirlanadi.

Uchinchi natija sifatida **urban va global identitetning shakllanishi** aniqlanadi. Shahar muhiti va globallashuv jarayonlari ta'sirida adabiy qahramonlar an'anaviy qadriyatlar bilan zamonaviy hayot tarzi o'rtasida ziddiyatga duch keladi. Ayniqsa, migratsiya mavzusi orqali "ikki madaniyatli identitet", "begonalik hissi" va "moslashuv jarayoni" kabi tushunchalar keng yoritilgan.

To'rtinchi muhim natija **gender identitetining faollashuvi** bilan bog'liq. Zamonaviy o'zbek adabiyotida ayol obrazlari passiv pozitsiyadan faol subyekt darajasiga ko'tarilgan. Ular o'z hayotiy qarorlarini mustaqil qabul qiluvchi, jamiyatdagi o'rni qayta belgilovchi shaxslar sifatida tasvirlanadi. Bu esa identitet masalasining ijtimoiy jins nuqtai nazaridan ham kengayganini ko'rsatadi.

Beshinchi natija sifatida **identitetning fragmentarlashuvi va suyuqlashuvi** tendensiyasi aniqlandi. Ko'plab asarlarda qahramonlar yagona va yaxlit o'zlikka ega emas, balki bir nechta identitet qatlamlari o'rtasida bo'linib ketgan shaxslar sifatida tasvirlanadi. Bu holat postmodern adabiyotga xos bo'lgan parchalanish, noaniqlik va ko'p talqinlilik bilan bog'liqdir.

Shuningdek, tadqiqot davomida identitetning badiiy ifodasi ko'pincha **ramziy va metaforik vositalar** orqali berilishi aniqlandi. Suv, yo'l, ko'priq, ko'zgudek obrazlar shaxsning o'zligini izlash jarayonini ifodalashda keng qo'llanadi. Narrativ strukturalarda esa retrospektiv hikoya qilish, ichki monolog va fragmentar syujet identitetning murakkabligini yanada kuchaytiradi.

Umuman olganda, olingan natijalar zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasi bir yo'nalishli emas, balki milliy, ijtimoiy, gender va global qatlamlarning kesishgan nuqtasida shakllanadigan murakkab badiiy fenomen ekanligini tasdiqlaydi.

Muhokama. Tadqiqot natijalari zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasi murakkab, ko'p qatlamli va doimiy o'zgaruvchan badiiy hodisa ekanligini ko'rsatadi. Ushbu holatni faqat estetik jarayon sifatida emas, balki ijtimoiy-madaniy transformatsiyalar bilan bevosita bog'liq fenomen sifatida talqin qilish maqsadga muvofiqdir. Identitetning adabiy

matnlarda turlicha ko'rinishlarda namoyon bo'lishi jamiyatdagi ideologik, tarixiy va madaniy siljishlarning bevosita aksidir.

Birinchi muhim masala sifatida milliy identitetning qayta shakllanishi muhokama qilinadi. Mustaqillikdan keyingi davr adabiyotida o'tmishga murojaat qilish faqat nostalgika yoki tarixiy tasvir emas, balki o'zlikni qayta qurish jarayoni sifatida namoyon bo'ladi. Bu jarayonda tarixiy xotira idealizatsiya qilinishi ham, tanqidiy qayta talqin etilishi ham kuzatiladi. Natijada milliy identitet statik emas, balki interpretativ xarakterga ega bo'lgan dinamik tuzilma sifatida yuzaga chiqadi.

Ikkinchi jihat individual identitet va ijtimoiy bosim o'rtasidagi ziddiyat bilan bog'liq. Zamonaviy adabiy qahramonlar ko'pincha jamiyatning an'anaviy me'yorlari bilan shaxsiy erkinlik o'rtasida qolgan subyektlar sifatida tasvirlanadi. Bu ziddiyat identitet inqirozi, ichki beqarorlik va o'zini anglash jarayonidagi uzilishlar orqali ifodalanadi. Shu nuqtai nazardan, adabiyot shaxs psixologiyasining murakkab modelini yaratadi.

Uchinchi muhokama yo'nalishi globallashtirish va urbanizatsiya ta'siri bilan bog'liq. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, shahar makoni va global madaniy oqimlar identitetni "ochiq tizim"ga aylantirmoqda. Qahramonlar ko'pincha bir madaniy muhitdan ikkinchisiga o'tish jarayonida o'zlikning parchalanishi yoki qayta shakllanishini boshdan kechiradi. Bu holat "ikki madaniyatli ong", "chegaraviy identitet" kabi tushunchalar bilan izohlanadi.

To'rtinchi muhim masala gender identiteti bilan bog'liq o'zgarishlardir. Zamonaviy o'zbek adabiyotida ayol obrazining faollashuvi faqat badiiy yangilik emas, balki ijtimoiy tafakkurdagi o'zgarishlarning ham ifodasidir. Ayol qahramonlar endi faqat an'anaviy rollar doirasida emas, balki o'z taqdirini belgilovchi mustaqil subyektlar sifatida

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Anderson, B. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso, 2006.
2. Hall, S. "Cultural Identity and Diaspora." In *Identity: Community, Culture, Difference*. London: Lawrence & Wishart, 1990.
3. Karimov, N. *Mustaqillik davri o'zbek adabiyoti*. Toshkent: O'zbekiston, 2018.
4. Hamdamov U. Zamonaviy o'zbek romanida inson konsepsiyasi. – T.: Fan, 2015.
5. Ricoeur P. *Oneself as Another*. – Chicago: University of Chicago Press, 1992.
6. Bhabha, H. K. *The Location of Culture*. London: Routledge, 1994.

tasvirlanadi. Bu esa adabiyotda identitet tushunchasining kengayganini ko'rsatadi.

Beshinchi jihat identitetning fragmentarlashuvi va postmodern tendensiyalar bilan bog'liq. Tadqiqotda aniqlanganidek, ko'plab zamonaviy asarlarda yagona va yaxlit o'zlik g'oyasi o'rni ko'p qirrali, o'zgaruvchan va ba'zan qarama-qarshi identitetlar egallaydi. Bu holat zamonaviy insonning murakkab psixologik holatini ifodalashga xizmat qiladi va adabiy matnning interpretatsion imkoniyatlarini kengaytiradi.

Shuningdek, muhokama jarayonida identitetni ifodalovchi badiiy vositalar ham alohida ahamiyat kasb etadi. Metaforalar, ramzlar va narrativ fragmentlar identitetning ichki dinamikasini ochib berishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, vaqt va xotira kategoriyalari orqali shaxsning o'zligini anglash jarayoni chuqur badiiy tahlil qilinadi.

Umuman olganda, muhokama natijalari shuni tasdiqlaydiki, zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasi faqat mavzu darajasida emas, balki badiiy tafakkurning asosiy strukturaviy elementlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Bu esa adabiy jarayonni jamiyatdagi kengroq madaniy va ijtimoiy o'zgarishlar bilan uzviy bog'liqligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Xulosa. Zamonaviy o'zbek adabiyotida identitet masalasi markaziy mavzulardan biri sifatida shakllangan. U milliylik, global ta'sirlar va shaxsiy tajriba kesishgan nuqtada rivojlanadi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, identitetning badiiy ifodasi jamiyatdagi ijtimoiy va madaniy o'zgarishlarning muhim indikatoridir.

Kelajak tadqiqotlarida identitet masalasini yanada kengroq – masalan, raqamli madaniyat yoki diasporadagi o'zbek adabiyoti doirasida o'rganish istiqbolli yo'nalish bo'lib xizmat qiladi.

7. Eagleton, T. *Literary Theory: An Introduction*. Oxford: Blackwell, 2008.
8. Foucault, M. *The Archaeology of Knowledge*. New York: Pantheon Books, 1972.
9. Said, E. W. *Orientalism*. New York: Vintage Books, 1978.
10. Genette, G. *Narrative Discourse: An Essay in Method*. Ithaca: Cornell University Press, 1980.
11. Ashurova, D. U. *O'zbek adabiyotshunosligi va zamonaviy yo'nalishlar*. Toshkent: Fan, 2015.